

СТАРМАЛИ

Л И С Т   З А   В Ъ И Љ А Њ Е   Ш А Л Е .

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — погодишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Србију и друге крајеве 10. — 5. — 2½ динара. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; главни сарадник Абуказем. Издаје штампарџа А. Пајевића у Новом Саду. — Рукописи се шиљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien IX. Porcelangasse 56.) — Претплата и све што се тиче администрације, штампарџи А. Пајевића у Новом Саду.

Т е л е г р а м и .

„Стармали“ Бисмарку. *Wie steht das Befinden, Euere fürstliche Durchlaucht?*

Бисмарк „Стармалом“. *So, so; la, la; nicht ganz am Besten.*

„Стармали“ Бисмарку. *Unbehagen?*

Бисмарк „Стармалом“. *Sie haben nicht das rechte Wort getroffen.*

„Стармали“ Бисмарку. *Aha! Also — Kopenhagen.*

Долијали Београдски лиси.

Сила им је у руци,
Пакост им у души;
За леђи им роми даба
Што на чвору буши.

Њихови су сејмени,
Њихови тесаџи;
Њихово је „Видело“
И виделски зраци.

Њихови су дукати,
Касе и касири;
Начелник и капетан
Њиним смрадом мири.

Њихова је удица,
Њихова цензура;
Њихове су тамнице,
Њихова тортура.

Тамнице им дубоке —
Пуне апсеника
(Кад се ко сам обеси,
Нема записника).

Колеса се њихова

Страшно захукала, —
Митрополит, владике,
То је њима шала.

Њихова су лагала
И ујдурме странске;
Њихове су новине
Бечке и Пештанске.

Под заштитом комшинском
Они су одрасли,
И самом су Бисмарку
За срце прирасли.

Туђу помоћ моралну*)
Обилно су брали, —
Само свом су народу
Горко додијали.

Чим се народ пренуо,
Ни длан о длан ниси
А већ ево срамотно
Долијали лиси.

Сад се врти по глави
Гара-Пиро-Чеди:
Овај народ аманати
Ипак много вреди.

*) и неморалну.

Шетња по Новом Саду.

CLIX.

Док нам се у Новом Саду отварају бирцузи и циркузи, дотле нам школе стоје затворене јер несретне болести (шарлах и дифтерија) навалише

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

на нашу милу дечицу, те лекари бише принуђени да нареду, да се школе још не отварају и бог зна кад ће се и отворити.

Ни санитарски одбор наш не отвара својих седница, те док Тиса лупа главу како ће омитити Хрватима мађарски језик, док Пироћанац штудира како ће истесати (тесацима) себи скупштинску већину, док Герман размишља ком ће црквењаку још црвен појас подарити, докле наш такозвани здравствени одбор нити о чему лупа главу, нити штудира, нити размишља, а докле остају ствари по старом и то:

1. Сремице донесу у Нови Сад пре зоре, док још и полиција и санитарски одборници спавају, на пијацу свакојако воће, тега продају одмах нашим пиљарицама. Наши вредни угоститељи и домаћице устану у јутру рано, те накупују воћа за своје госте и своју децу, не разумевајући, јели то воће зрело и дали га ваља јести.

2. У Новом Саду нема ни једнога гостионичара ни иначе човека који зна шта је то дезинфицирати (разкужити) нужнике и олукe, те с тога и не чине нити им ко заповеда нити их ко поучава.

3. У сред вароши имамо ми код појединих касапа кланице, где се и у сред лета кољу овци и свиње, те куже ваздух на све стране; комшије не могу од смрада да отварају своје прозоре ни онда, кад имају тешког болесника у кући.

4. Животиње се кољу без икаквог прегледа дали су здраве, а и месо им се продаје и пре зоре, дакле и пре него што су устали из кревета пијачарски комесари (ако их има).

5. Млеко се продаје без икакве контроле и без питања, налазили се крава у повољном здрављу, а овамо зна се, да многи научењаци тврде, да млеко од јектичаве краве преноси јектику и у онога, који то млеко пије.

6. Бар е се наше не сасушују насипањем или пропуштањем, него их сунце суши и даје им мађарску народну (зелену) боју а баш под топлотом сунчевом се развијају оне отровне гљивице и животињице што рађају болести у човеку.

7. Код сваког болесног детета, које има шарлах или дифтерију вечито је пуна соба баба и комшијске деце, који онда разносе болест и по другим кућама и сокацима, те не можеш краја догледати.

8. Сиротиња врло тешко и готово никако не долази до бесплатне лекарије, јер ову сме преписати само општински лекар (ког је тешко увек добити), а ни на његов препис не даје апотекар лекарију, док нису друга нека господа у магистрату „потврдила“, а ову је госпoду тешко наћи, јер болест дође и изван званичних сатова, па и ноћу.

9. У вароши немамо варошке леденице, те ноћу не можеш нигде добити леда за болесника, а и дању тешко.

10. Вода за пиће у свима нашим бунарима прави је отров.

Осим ових 10 тачака има још десет пута толико

но ја их нећу наводити, јер читалац треба мало и да се одмори, а друго ја не намеравам овде да пишем Остерленову, Рајхову или Краузову „Хигијену“ у мађарском преводу за наше санитарске одборнике, јер би поред читања могли заспати, па ко би онда бригу водио о нашем јавном здрављу!

А г. претседник одбора нека се моли богу бар за спасење наше душе — за то је ваљда и изабран парох за председника, те му је бар црква одмах при руди!

Аб.

У Ш Т И П Ц И.

➤ Бечлије доказују сада у својим чивутским новинама, да није заслуга Собјескова, што је Беч 1683. ослобођен од Турака. А исте новине јављају и то, да је град Беч још исте године поконио Собјеском сјајне победне кочије у вредности од 3000 дуката. Којима ћемо боље веровати: онима, што су живили онда, кад се Беч ослободио, или овима што сад после 200 година у чивутским редакцијама мастило мешају?

* * *

□ Како би било, да се у Хрватској и Мађарској оснује друштво за осигуравање против дефраудација. Онда не би власти по два пут један исти порез од гладне сиротиње истеривале, те не би долазило до немира и буне.

* * *

+ Герман предлаже Тиси, да се наш народни сабор не држи више у Карловцима, јер ће се скорим тамо отворити жељезница, те ће онда посланици и у сред зиме моћи лако доћи на сабор.

* * *

⊗ Тиса наређује, да се од сада сабор држи у Вилову, јер онда посланици морају ићи преко вилочке скеле.

* * *

§. Даклем је кр. суд у Госпићу осудио „свештеника“ Стеву II. због крађе коња на 100 фор. каштиге. То мора бити да је леп коњ!

* * *

☞ У очи Мале госпође обављени су избори скупштинара Београдских по целој Србији. Сад чекамо да „Видело“ из Бечке „Н. сл. Пресе“ штампана телеграме о резултату избора, те да и ми дознамо ко је изабран.

* * *

⚡ У „Застави“ (бр. 138) стоји: „У штапу ђенерала Гурка налази се осам руских ђенерала.“ Но с тако големим штапом може се непријатељ добро одаламити!

* * *

△ Ал' ја познајем једног анђелића, који у своме штапу има 8 ђаволића. (Тешко њему док се над њим штап пребије, те ђаволићи искоче напоље, знам да ће га однети!)

* * *

С „Видело“ каже, да „црногорски господари као да зазиру нешто од про-

свете“. — Наравно у Црној гори не премештају сваки час учитеље и не збацају их, ако се не клања Стојан-Мухамеду.

* * *

○ Орган министра београдске просвете г. Стојана, „Видело“, употребљује за црногорске господаре“ реч „з а з и р е“. Нека београдски министри ту коњску терминологију изволе задржати за себе. Црна гора је нама много светлија и сјајнија него десет Бонтуовљевих галопена.

Аб.

П у с л и ц е.

Хрвати треба да знају по неку реч мађарски, — то је врло нужно. Н. пр. треба да знају да се право мађарски каже јог, те да у обрани права свога према Мађарима човек мора бити јогунаст.

У Угарској има више антисемита него што се мисли. Јер „се.мит“ не значи мађарски Чивутина само, него значи уопште ђубре, а ђубрета има доста, дакле треба да буде и доста антисемита.

Неке новине јуче рекосе о изборима у Србији, да је то прелудијум руске политике на Балкану. Јесте, то је прелуди ум, али не руске политике, него неких сакатих новинара наших.

Надамо се да ћемо Стојана Новаковића и Чеду Мијатовића опет скоро видети на књижевном пољу. Ми књижевним делима њиховим већ унапред желимо више претплатника, неко што су политичка недела њихова имала гласача.

Не знам само на коме ћемо пољу видети Пироћанца и Гарашанина. Ваљда на оном пустом пољу на коме је требао да се сазида несуђени горњи дом.

За Дескашева говориле су Пештанске новине, да је он „Мађар од српских родитеља“. — Али молим покорно, кад он несме бити Србин, како су се смели усудити његови родитељи да буду Срби! (Да, ал они су живили у доба, кад још није законом гарантирана била сваком своја народност).

Кажу да је Анђелић лично хтео да иде у Хрватску да проповеда мир. Али су му од горе забрањили, знајући да народ кад њега види, тако му се узбуни крв. Зато је он послао само циркулар. Но по томе улару могло је свашта бити, да није народ сам себе зауздао.

Пештанска Талија.

Наш чувени тенориста г. Дескашев већ је био ангажован да пева у пештанском мађарском позоришту. Али у то време зачуше се одједи Давидове харве из Загреба. И онда се створи ситуација од прилике овака:

— Нећемо да чујемо Хрвата. Нећемо, нећемо!
— Али за бога, па г. Дескашев није Хрват.
— Нећемо да чујемо никога, чије се име свршује на ић, вић. Нећемо, нећемо!

— Ал за бога, Дескашево се име не свршује на ић, вић.

— Нећемо, нећемо!

— Ал за бога људи, будите при себи! Шта нећете?

— Нећемо да будемо при себи. Хоћемо да Дескашев промукне.

Дескашев (својим јасним гласом): Као што вас могу својегласно осведочити, господо моја, ево ја сам промук'о. Хвала вам дакле на пријатељском дочеку, и будите уверени —

— Нећемо да будемо уверени. Нећемо, нећемо!
(Завеса пада.)

С брда с дола.

Но јестели чули ово је био маневр! — бољи него у Хомбургу.

Ово што се неки дан у Србији догодило, то је вредно било сопственим очима видети. Јер о оној милитарној паради у Хомбургу ни пас да залаје, ал на ову народну параду сви новинарски пси лају; шта више, неки су већ и репове изкуњили, па веле ф а к т, брате, ф а к т! — а на то нема боље каденције него пакт и такт.

Ја до душе нисам имао среће да будем очевидац ове уставне борбе, да опишам пулс народа у најкритичнијем моменту, да му видим језик како говори, да му видим чело како му гори да му метеш руку на срце и т. д. — па да се тако најбоље упознам са потребама овога народа и да промислим како би му се могло помоћи, али колико сам кроз телеграмску тарабу провирио, чини ми се да стање није тако десператно, као што је могло бити, да се криза није још за време на појавила.

Било је ту повуци, потегни.

Виделовци су повукли 500.000 динара од неког странског диспозиц. фонда, који новац нису имали каде да својим гласачима поделе, већ су га оставили као резервни фонд за путне трошкове.

Они су повукли и шарова за реп.

Хтели су да повуку још и војску и тесаке, који су опробави на рабагаском маневру али, — али тесаци одговорисе да они нису за то, да народ тешу, њима ће честити војни министар већ казати кад и кога треба тесати, зато се и зове Теша (и то је била најутешителнија епизода на овом српском маневру, — иначе, да се проли крвца, било би пустих капа, пустих чакова, цилиндара и т. д.)

То су повукли виделовци.

А народ је потегао своје искуство, своју енергију, своје огорчено право и своје правосуђе.

Даклем видите да је, као што рекох, било повуци и потегни.

Осим тога повукли су бечки новинари још и своју фантазију браћи у помоћ. У тој фантазији нашли су они пуне гомиле (или могиле) радикалног динамита, коме је била цел да цело балканско полуострво подигне у ваздух, високо здраво високо, а на његовом месту да остане дубока рупа у којој би цео остали мирољубиви свет могао врат скрхати. Помислите само, како су то опасни људи. Но на срећу целога света, радикалци нису имали палидрвца да тај динамит потпале, — или су га можда палили, а он није тео да плане, јер је био влажан.

Међу тим „Стармали“ је још ономад наговестио, да ванредна скупштина иште и ванредне изборе. То се и догодило. Победа је ванредно сјајна испала, — и кад се краљ са пута врати, народ ће га дочекати са светлим образом а то је најлепше осветлење које се замислити може.

Тако је у Србији, — а из Хрватске долазе гласови да се бура утишала народ је поверовао свечаном обећању комесара Рамберга и он се показао као врло вешт ватрогасац, те му се за то са свију страна одаје признање (што иначе комесари увек не добивају.)

У Хрватској се бура утишала, али у Угарској час по чујеш о неким тумултима и чивутским крваваљима (ма да им нико туђ језик не намеће ни омражене табле не прикива), И ако то тако дуже устраје, још ће генерал Рамберг, као опробани ватрогасац и Тисин љубимац имати посла и код нас. Ја не верујем да би он те услуге одрекао, — али ипак држим да би боље било човека не трудити, него да ми гледимо како ћемо се у својој кући сложити, па да буде и нама лепа кућа (близу) и комесарима лепа кућа (далеко).

Из Темишвара нема ништа ново, само то да је ономад пројурило тридесет кола пуни Чангова, који се враћају од куда су и дошли. На ове сиромачке нећемо морати више милостињске прилоге купити, јер они више нису гладни, — они су сити.

Анђелић је жив и здрав, само кажу да је увек тако зловољан и љут, да не можеш с њиме поштене речи проговорити.

А „Турски марод“ опет доноси неке чланке управљене на омладину српску. Он позива српске адвокате, лечнике и другу интелигенцију да листом иду у калуђере. Но ту је канда промашио адресу; адвокати, лечници и т. д, особито ако су ожењени, тешко ће се одважити да огрну црну мантију, — боље би било да он наговара поштене и веште мајсторе н. пр. бербере, да они иду у калуђере.

Бугарски је кнез увидео да се без устава, — а „Стармали“ је увидео да се без јачег одзива од стране публике не може излазити на крај.

Није ли то с б р д а с д о л а!

Тако ћемо од сада чешће.

„Видело“ и Црна Гора.

Несретно „Видело“, гласило садање владе београдске, доноси у своме 104. броју белешку једну о црногорским школама, те грдећи ове примећује перфидно: „Црногорски господари као да зазирају нешто од просвете“.

Ово и Турчин да каже, па је гадно, издајнички и лажно, кад се зна, како „црногорски господари“ големим трошком набављају људе из свију крајева, да им уређују школе, те осим основних школа основаше и вишу девојачку и семинар, две средње школе, реалну гимназију и т. д.

Али нам још поганија изгледа „Виделова“ та примедба, кад узмемо у руке најновију књигу немачку, што ју написа не Србин, него странац Др. Бернхард Шварц, о Црној гори, па и о школама њезиним.

Нека узме министар просвете Стојан Новаковић ту књигу и нека на страни 459 и даље прочита какве су школе у Црној Гори и какав им је школски закон, па нека се постиди од својих клименташких, пакосних и перфидних бележака у „Виделу“.

Ево како почиње др. Б. Шварц:

„Am meisten Lob von allen crnagorischen Schöpfungen verdient aber das Schulwesen. Dasselbe gereicht in der That dem Völkchen zu grosser Ehre, namentlich wenn man die vielen entgegenstehenden Schwierigkeiten, darunter in erster Linie die steten Kriegswirren und die dadurch bedingte finanzielle Erschöpfung des bereits an sich so armen Ländchens mit in Erwägung zieht. Ganz trefflich erscheinen schon die betreffenden gesetzlichen Vorschriften и т. д,

Затим долази навађање појединих параграфа школскога закона и статистички податци.

Тако пише поштен човек, а ко је љубопитљив да види како непоштени људи пишу, нека прочита ону белешку у „Слепиду“, које се зове „Виделом“.

Аб.

Астрономској скупштини.

Како је сада у Бечу на окупу астрономска скупштина, то узимамо себи слободу, да јој и ми ставимо неколико питања, која у ту науку засецају.

1.) Били се могла каква измена учинити у оних 12 небесних знакова. Н. пр. да се место рака мете какав напредњак? Да се место водолеја мете какав стихотворац? Место скорпије каква пакосна супружница? Место бика какав пушта комесар и т. д.

2.) Видели се Влашићи тако исто добро из Берлина као н. пр. из Петрограда.

3.) Има ли сваки човек своју звезду. Може ли се звезда нашег јединца Емилијана видети и без телескопа.

4.) Од седам владајућих планета још није никад ни једна пала. Јесу ли оно њихови министри оне звезде што тако често падају.

5.) Зову ли се и оно астрономи, који се око дворова гуре, да коју звезду укече? Или су то можда гастрономи.

Ђира. Ја сам мислио да ће стара „Преса“ свиснути од жалости, кад се овако што догоди. А она баш и не јауче много.

Спира. Окани се ти старе „Пресе“, то ти је велики филозоф. Она ко вели, што да се молим оним свецима, који ни себи више не могу помоћи.

Ђира. Ове дојакошње министарске столице у Београду не треба спалити, него их ваља метути у музеум.

Спира. А за што?

Ђира. Вечитог спомена и опомене ради, како је опасно седити на столицама, које немају наслона.

Спира. Или боље рећи, којима је наслон далско, у туђој земљи.

С оног света.

Марко свирац из М... отиде у Аду на пијацу. Ађаничим га виде одма њему ближе, и знајући да ће од Марка коју паметну чути, одма га запитају: Што си дошао Марко?

— Дошао сам да што украдем, али вам је пијаца до зла бога ретка, не могу се сакрити!

Други му Ађанин озбиљно рече: Марко, ја сам за цело чуо да с' ти умр'о. Марко му то и потврди, да је за цело било, и то овако: Ја сам био умр'о, али моја кивна жена — да ми и мртвом пакости учини — не даде, да ме по обичају окупају, и тако кад ме саранише, а мртви неће да ме приме, док ме не окупају, и отерају ме натраг; мени се сад опет допало да и не идем натраг; а баш у пркос мојој пакосници.

Опет Марко свирац.

Марко свирац из М... више је пута трговао воћем; тако једанпут оде у Банат, да продаје шљиве. — Запита га Банаћанин — Хеј, море Бачванину, шта носиш, —? Марко одговори: Зар си ћорав, не видиш да носим гаће. — Знам да носиш гаће, али шта ти је у коли? — Ти си банаћанину луд, видиш да ми је у коли Зеленко. Ама човече говори шта продајеш? — Е тако си могао одма запитати, а ја би одговорио, да продајем шљиве. — Банаћанин му рече: Ти ћеш са твојом лакрдијом кад тад пропасти. Е мој Банаћанину, тога се ја никад не плашим да ћу пропасти, јербо никад нисам ништа ни имао.

Тикве.

Србин позове од некуд Чивутина на ручак, — а овај дође. За ручак било је зелених тикава. Чивутин никада до онда није јео тикава. Узме и јако се опече. После по године дана дође Чивутин том истом Србину неким послом у кућу. Чим уђе у авлију виде тикве где су се попеле на шулу, — зелене се. Запита: А шта је оно, море?

— То су тикве!

Кад Чивутин чу да су то тикве, а он напрћи уста и са сред авлије поче на њих да дува.

Прекоморац.

Ђука. Но сад ће се ваљда напредњачки министри у Србији радовати.

Шука. А за што?

Ђука. Јер је опозицију при изборима скупштинара беда снашла.

Шука. Каква опет беда?

Ђука. Победа.

Ђука. Сад ми је врло жао што не тргујем са футролима.

Шука. А зашто?

Ђука. Могао би сад добро пазарити и шићарити, јер ће господа напредњаци морати куповати многе футроле.

Шука. А због чега?

Ђука. За носове у футрол.

Аб.

Корисно за домаћице.

1. **Да ти млеко не ускисне.** — Најбоље је подај га пре него што ускисне, каквим чизмарским и пекарским шегртима да га попију, па ти неће ускиснути.

2. **Да ти само крупно воће роди.** — Ваља да се јеш само бундеве и лубенице (а никако рибизле и грашак.) па ће ти бити крупно.

3. **Да потаманиш мишеве.** — Најбоље је запали кућу са свију страна, па ће се сви мишеви разбећи или изгорети.

4. **Да ти се фуруне не пуше.** — Послушај савет једног српског писатеља: он никад не ложи у његовој фуруни, те му се и непуши.

5. **Против сврабежа** — најбољи јелек чешање.

6. **Грожђе да се дуго одржи.** Један искусан виноградар предлаже, да се од грозђа направи вино, па се онда може најдуже одржати (ако се не попије).

7. **Против богиња** најбоље је средство, децу тако васпитати, да верују само у једнога бога, а не још и у какве богиње.

8. **Ако ти муве у соби досађују,** — а ти изиђи у башту или на сокак.

9. **Флеке на црном капуту** да се опростиш, купи нов капут.

10. **Кад ти се путер ужеже,** увиј га у чисту хартију, која је на млади петак у фабрици прављена, па тако увијен путер баци на ђубре.

11. **Против бледобоље** најбоље је натрти лице копривом, па ће поцрвенети.

12. **Ако ти је лице сувише нежно** и на њему фина и танка кожа, а ти буди београдски министар.

13. **Кад лебац поплесиви** најбоље је јести земичке и крофне.

14. **Ако те јака жеђ мучи,** а ти отиди у Сентјомаш или Сомбор.

15. **Да ти сребрно посуђе не поцрни** најбоље је однеси га у заложницу, па га више и не испуљуј.

16. **Ако су ти џепови прљави** зови егзекутора, он ће их најбоље ишчистити.

17. Вино да буде питко — немој сипати у ње-
га петролеума.

18. Против рђавог ваздуха у собама најбоље
је да купиш салаш са 500 ланаца земље,

19. Пасуљ, да ти дуже траје: једи само печења
и колача, па ће ти пасуљ дуго трајати, ако га имаш.

20. Врапци, да ти проју не једу. — Ко се боји
врабаца, нек не сеје проју.

Аб.

Ал' се разумеју!

А. Знаш ли море, да је на Јави 14 нових вул-
кана ватру пробљувало?

Б. На жалост. Све знам! Камо срећа да се то
није на јави, него у сну догодило!

Шта је са сабором?

Герман и Тиса нашли су се у запару, а запара
је свакоме несносна, те опет чекају зиму.

Из намастира.

Преподобник. Младене!

Младен. Заповедајте, господине.

Преподобник. Данас ћеш заклати ћурка за
печење.

Младен. Опростите, господине, али, — али, —
данас је петак.

Преподобник. Е баш ти фала, синко што си ми
то рекао. Само не водем што си такав брзошлет. Дру-
ги пут се држи оне лепе српске пословице. —

Младен. Молим, господине које пословице? Има
их више.

Преподобник. Оне лепе српске пословице, која
вели: „Прво испеци, па онда реци!“

Учитељ и ђак.

Учитељ. Драга децо, ако што не знате, слободно
ме смете питати.

Један ђак. Господине, ја не знам.

Учитељ. А шта не знаш?

Ђак. Лекцију.

Насадио их.

Један стар свештеник нашег православија путо-
вао је из Новог Сада, и у путу, а имено на пустари
Алпару сретне два Евангеличка проповедника.

Наш свештеник био је сасвим сед и браду голе-
му белу имао је. — почим се познавао са пре речени
проповедници, у сусретању с коли стану. —

Један одпроповедника смеше ћи се запита све-
штеника, али Господине нистел гди напред срели јед-
ног маторог јарца?

Свештеник одма одговори нисам срео Јарца, не-
го сусрео два магарца. —

Проповедници вртећи главом, ошину коња и
удале се. —

Сеоски кнез.

Циган: Благодарни господине кнеже кад већ не-
ћеш више да нас у селу трпиш а ти дај наш пасош
— па да идемо у Непело.

Кнез: за пасоше знаш шта треба.

Циган: вера и Бог и тако ми крстна имена ја
незнам.

Кнез: кнежева се врата бадава не отварају

Циган: Трипута ми имена Божија, ја ваша вра-
та нисам ни отворио, јербо кад сам тео ући, отворе-
на су била. —

Два питања

Орловатски попа Цијук пита једном при свр-
шетку вечерња учитеља, где му је колегиница учите-
љица зашто на вечерње није дошла.

А ми питамо Г. Цијука.

1. Зашто он као катехета кроз целу годину
школској деци веронауку непредаје и

2. зашто он при овогодишњем испиту као кате-
хета присутан не беше већ се у Кикинду удаљи.

*

Тумачење корана.

Мухамед је допустио верним
Узимати колко хоће жена;
Само вино нико не сме пити,
Та је сладост строго забрањена.

Мухамед је мислио овако:
Буду л трезни, имаће памети,
А паметан човек знам да неће
Више жена од једне узети. (Borovsky.)

Правничко питање.

Судац. Изнећу вам сада једно спорно и веома
мучно питање: мати и кћи спавају у једној соби.
Обадве имају поред себе у колевци свака своје мало
дете. Док још оне спавају, дође бабица да окупа де-
цу, а после купања кад је хтела да их опет мете у
колевку промени их у хитости. Деца су била
једно другоме налик, као јаје јајету. И матере сад не
могу да познаду које је чије дете. Е сад како стоји
ствар у погледу наследнога права те деце.

Практикант. А зна ли се извесно, да је бабица
децу променула, да је матери кћерино, а кћери ма-
терино дете дала.

Судац. Та да богме. Иначе не би било никаквог
замешателства ни тога спорног питања.

Практикант. Е па онда је ствар врло лака. Тре-

ба само још једаред децу променути, пак ће онда свака мати своје дете добити.

Гурав и ћорав.

У јутру рано, тек се сунце родило, срету се два враголана враголаковића, (један је био гурав, други ћорав — тако их је бог обележио, нека се зна е се од њих ваља чувати).

Ћорав упита гуравог: Куд си море тако рано упр-тио тај лебац на леђима?

„Није то рано, — одговори гурав, — теби се чини да је рано; отвори само твоју другу шалукатру па ћеш видети да је давно свануло.“

Шљивар и шустерски шегрт.

Прође једним сокаком шљивар на рђавом коњу. Накупи се муштерија око кола на то дотрчи и шустерски шегрт близу кога, види коња слабог и рђавог, одма одскочи три корака од коња даље. Речему шљивар. Небој се неће те ударити. Одговори шегрт: Та небојим се ја да ћеме ударити, већ се бојим, да неће на мене пасти.

Детиња жеља.

Девојчица. Ала би ја волела да нисам сама, да имам малу сестрицу. Мама купи ми ми молим те малу сестрицу.

Мати (пуна радости што јој је ћерка тако добра срца). А на што теби мала сестрица.

Девојчица. Да је тучем.

Начело

А. Видиш брате удовица Пешићка би била партија за тебе. Има новаца а и то знам да те радо гледи. Ајде да ти будем проводација.

Б. Фала, брате, али ја њу не могу узети.

А. Налазиш ли можда какве мане на њојзи.

Б. На њојзи не. Само ми је начело то да не узмем жену, чија је најмлађа сестра седа.

Одговори уредништва.

„Свакидашњи догађај“. Ово није вредно било преводити. А у преводу нашем има доста германизма.

А. К. Р. Понуду примамо и чекамо прву пробу.

Одеон-у. Да сте тако за врућа трага послали. Овако нам се чини, да је сад касно.

Нове књиге.

Послате уредништву на приказ.

Сењанин Ива у Српским народним песмама издање српске књижаре Браће М. Поповића код Светог Саве у Новом Саду 1883.

Српске Народне Песме, што се радо читају. Издање српске књижаре Браће М. Поповића код Светог Саве у Новом Саду 1883.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Први календар за 1884. годину
Сад је баш изишао из штампе:

ЦАРИЋ

МАЛИ КАЛЕНДАР СА СЛИКАМА ЗА ПРЕСТУПНУ 1884.

Цена 20 новч. или 40 пара динарских. Пре-продавци добију за готов новац комад по 12 новч.

ЗА КРАТКО ВРЕМЕ ИЗИЋИ ЋЕ:

„ОРАО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР ЗА 1884. ГОДИНУ

који је богато урешен најновијим и најлепшим сликама уз најодабранији и разноврстан садржај, као и досад што је доносио.

Ми смо се потрудили да овај највећи буде и за 1884. год. најбољи, најлепши и по томе нај-јефтинији српски календар, као што је то и до сада вазда бивао, што ће у осталом за кратко време сам „ОРАО“ најбоље потврдити, а ми ово само међутим укратко јављамо поштованој публици и нашим дојакошњим комисионарима, који нека се изволе унапред пријавити колико којега календара да им пошљемо.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА у Н. САДУ

издавалац „Орла“ и „Царића.“

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА У НОВОМЕ САДУ

ПРОДАЈЕ СА СВОГА СТОВАРИШТА:

Књиге за школу:

Буквар са сликама за срп. осн. школе од Дра Ћ. Натошевића гл. школ. референта, ново издање	16 н.
Упутство уз буквар за осн. вне школе	10 „
Црквено-словенски буквар са читанком од Дра Ћ. Натошевића гл. школ. реф. ново издање,	16 „
Читанка за други разред српске основне школе од Дра Ћ. Натошевића гл. школ. реф.	24 „
Читанка за трећи разред српске основне школе од Дра Ћ. Натошевића гл. шк. реф.	28 „
Приповетке из Историје свега света, по Херцогу превео Вл. Красић. Стари век.	80 „
Рачунски примери за учен. 3 њег раз. ос. шк.	8 н.
„ „ „ „ 4-ог „ „ „	8 „
„ „ „ „ 5-ог „ „ „	10 „
„ „ „ „ 6-ог „ „ „	8 „
Зоологија за учитељ. и више девојачке школе израдио Владан Арсенијевић, проф. цена	80 „
Велика катавасија	1.— „
Мала катавасија	20 „
Бимнастичке игре са сликама Део I.	1.— „
Одабране народне песме за учење на изузет	10 „
Дисциплинарна правила за учит. срп. осн. шк.	10 „
Наставни план за срп. нар. учитеље	20 „
Нове метарске мере	10 „

Још се могу добити сви бројеви Стармалог“ од почетка до данас.

Почетнице природних наука:

1. Општи увод у природне науке, написао Т. Х. Хексли, превод Дра Лазе Пачуа, у тврди кор. 50 н.
2. Хемија од Б. К. Роскоа, проф. хемије у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића, шк. реф. Са 36 слика тврдо укоричена . . . . . 50 "
3. Физика од Балфура Стеварта, професора физике у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића шк. референта. Са 48 сл. тврдо укоричена 50 "
4. Физикална географија од А. Гејкије професора геологије у Единбургу. Српски превод од др. Лазе Пачуа, са 20 слика тврдо укоричена . . . . . 50 "
5. Геологија од А. Гејкије, професора геологије у Единбургу. Превод од др. Л. Пачуа, са 47 сл. ук. 50 "
6. Зоологија од О. Смита; проф. зоологије у Страсбургу. Српски превод од Владана Арсенијевића, 50 "
7. Астрономија од Н. Локиера, члана краљ. друштва у Лондону. Српски превод од др. Ђ. Натосевића глав. школ. референта. Са 47 сл. укорич. 50 "
8. Ботаника од Х. А. де Бари проф. ботанике у Страсбургу. Српски превод од Вл. Арсенијевића, 50 "
9. Фазиологија од М. Форстера. превод др. Лазе Пачуа, са сликама тврдо укоричена . . . . . 50 "
10. Минералогичка од К. Петерса. Са 46 сл. Превод И. Душманића, професора тврдо укоричена . . . . . 50 "
11. Помоћ у нужди и опасности док лекар не дође од И. В. Поповића . . . . . 30 "
12. Како се чува и негује здравље женскиња и мале деце од др. Љ. Радивојевића . . . . . 20 "

Ко поручи на више ових књига за готов новац или уз поштарско поузеће (per Nachname), добија 15—20, а код неких од ових књига 40° рат.

Штампарииа А. Пајевића

у Новом Саду.

ОГЛАСИ.

НА ПОВОЉНО ЗНАЊЕ

поштованој публици у месту и на страни учтиво јављам, да сам своју главну нову радњу Спецераја, Материјала, колонијала, артије и разне боје трговину смеисти у своју сопствену кућу, одмах до краљ. окр. суда на главној пијаци број 39 у Новом Саду.

Према томе најтоплије препоручујем моје добро снабдевано стовариште сваковрсне најфиније робе, која је свагда фришка и најбоље каквоће, нарочито шећер, кава, ширинач, рум, теј, свеће, зејтин, више сорти сира, разна вина, сремске шљивовице и све остало што спада у ову врсту трговине.

За време мојега двадесетогодишњег непрекиднога рада свагда сам се старао да своје поштоване муштерије потпуно задовољим, како у погледу ваљаности робе, тако и најумерније цене. Сада пак у својој сопственој кући биће ми једина и стална брига, да цењено поверење својих старих муштерија одржим и на даље сачувам, а нових придобијем. Према томе моје поштоване старе и нове муштерије могу уверени бити да ће сваки њихов налог најтачније и најуредније под мојим личним надзором обављен бити.

А досадању моју радњу у старом локалу задржавам и даће као филијал.

Најзад умољавам за многобројне посете и препоручујем се са особитим поштовањем

ЉУБ. СТЕФАНОВИЋ,

1—3

КОД „ТРИ ГЛАВЕ ШЕЋЕРА.“

РЕД ШЛОВИДБЕ.

пошт. лађа
од 5. (17.)

почињући
Јуна
наредбе.

У ЗЕМУН: сваки дан после 1/2 сати после п.

У ТИТЕЛ: средом и недељом после 1/2 сахата

после подне.

У ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом после 1/2 сати после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: сваки дан у 1/11 сахата
после подне. **ОТПРАВНИШТВО.**

Ред вожње жељезничких влакова

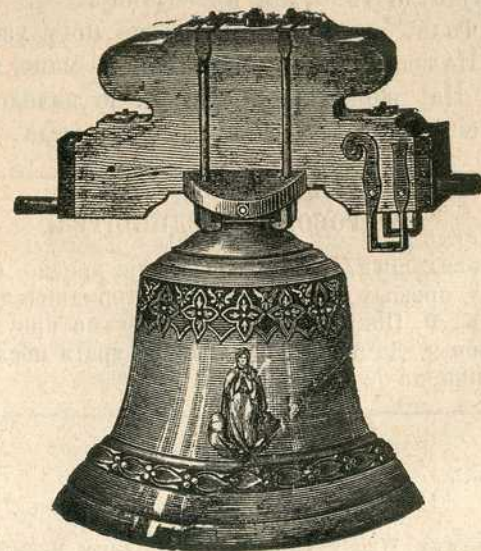
од 1 јуна о. г.

БУДИМПЕШТА-НОВИ САД.

	путнички влак	мешовити влак
БУДАПЕШТА (Јозефштат) полази	7:45 ујутру	8:23 у вече
БУДАПЕШТА (Францштат)	7:55 "	8:44 "
СУБОТИЦА стиже	12:34 п. п.	4:53 "
СУБОТИЦА полази	1:00 п. п.	5:40 "
НОВИ САД стиже	4:05 п. п.	10:00 "

НОВИ САД-БУДИМПЕШТА.

	путнички влак	мешовити влак
НОВИ САД полази	11:55 пре п.	5:35 "
СУБОТИЦА стиже	2:55 п. п.	9:51 "
СУБОТИЦА полази	3:10 п. п.	10:35 "
БУДАПЕШТА (Францштат)	8:12 у вече	5:42 ујутру
БУДАПЕШТА (Јозефштат)	8:22 у вече	6:00 ујутру

ЗВОНА

по најновијој и старој системи, са
гвозденим и дрвеним крунама,

хармонијски утешен, а од најфиније
метала са најквалитетнијом изградњом

израђује ливница 8—12

ЂОРЂА БОТЕ СИНОВА У ВРШЦУ

СТАРМАЛИ

ЛИСТ ЗА ЗБИЉАЊЕ ШАЛЕ.

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Србију и друге крајеве 10. — 5. — 2½ динара. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; главни сарадник Абуказем. Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду. — Рукописи се шаљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien IX. Porcellangasse 56.) — Претплата и све што се тиче администрације, штампарији А. Пајевића у Новом Саду.

Предзимска песма.

Ветар хуји кроз висине,
А и доле у низику —
Разбио ми песму, што је
Хтела певат' политику.
Зима хита немилце,
Плаши људе, гони тице;
По дрвећу пало иње —
Сећајте се сиротиње!

Лако ј' оном ко је згрн'о
Те јесењске лепе даре,
Напунио све кошеве
И подруме и амбаре.
Облаци се сиви купе,
Сметови ће већ да руце,
Навалиће са свих страна —
Сећајте се сиротана!

Богатство је мило, драго
(Не и туђа има зноја),
А патњама, невољама
Нема краја, нема броја.
Зимом иде мука многа,
Нема свако крова свога.
Богаташи, рујна лика,
Сећајте се бескућника!

Купују се чизме зимске,
И по леду да се гази;
Купују се топле бунде
И шалови и первази;
Кожа, вуна — то је здраво!
Свак се чува — то је право!
Ал сетните' о' гледнув доле,
Деце гладне, босе, голе!

Биће срна и фазана,
На шампањцу биће пена;
Биће ејајних соарае
И беседа и кренцхена;
Биће свега — ком се има —
Шарена је дуга зима —
Сећајте се бледих лица
Хладних, сузних колебица!

Ј.

Шетња по Новом Саду.

CLXII.

Шајкашки баталијон, што га је Марија Терезија 1764. основала, као што је познато укинут је, али ми Новосађани имамо на источној страни наше вароши, то јест од оне стране од куд се сунце рађа и од куд нас Дунав топи, сваке јесени прави шајкашки баталијон, кога нам влада не може укинути, него га само зимска влада својим децембарским патентом и свето-јованском дипломом укида, а то је баталијон шајкаша са лепим и дивним вођем, што сваке јесени дојезди под Нови Сад, те Новосађани сваки дан иду „на шајке“ у шетњу, па пазаре јабука, оскоруша, мушмула и кестена. До душе ми би опорих оскоруша и мушмула могли добити и из Карловаца, а исто тако лиферовала би нам и Будапешта, те још каквих оскоруша и мушмула! Али тога вођа смо већ сви сити и тако нам опорина карловачких и будапештанских мушмула стеже уста да смо чисто већ занемилп, и не маримо више за немилп тај плод.

Новосадске „шајке“ са вођем то су сад Новосађанима Мека и Медина, куда они иду на ђабу, као Чивути на берзу, само с том разликом, што на берзу иду само они брадати са црвеним очима, а на против овде видиш цвет новосадских госпођа и гос-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

појица, гдекоја успија устима, као да је заиста јела оскоруша, друга има обрве гараве и црне, као да их је намазала љуском од печеног кестена, трећа има руменс образе, као оне славонске јабуке, што вире из шајке, а четврта је намргођена, као да је рада младићима све оне корпе раздати, што су вредне продаватељке воћа онде на обали поређале.

Док се женске наше радије шећу променадом и онуда поред изложеног воћа, дотле мушки чланови ове ботаничке берзе бацају чезнући „взор“ свој онамо на лево на агенцију где у рестаурацији тече мед и млеко у виду доброг пива, које они радије троше него оскоруше и мушмуде. При пићу пива многи је брат врло рђав ђак, јер мора да репетира (чашу).

Али то им није ни мало замерити, што они у пивару иду, јер то захтева потреба: Они су пратећи госпе и госпођице из вароши на „шајке“ кроз улице и променаду толико говорили, да су се већ уста осушила, као да су била у одаку, и да им који наш издавач штампа њихове говоре, изашла би читава књига, као Радићево „кановично право“, које је у новинама оглашено, али нити је изашло, нити ће кад изићи, јер није ни написано, као ни они говори курмахерски у променади и на шајкама, него их обоје само куриозитета ради спомињем, па ма се изложио опасности, да ће ми који озбиљни читалац овог шаљивог листа рећи: „Жив ми Тодор („Виделовски“) да се чини говор!“

Шетачи новосадски кад оду на шајке, а они и нехотице морају да опазе нову жељезничку ђуприју, што се, ма да је тако горостасна, гради много брже него ли ограда наше саборне порте. Вуприја ће за који дан бити готова и онда ће имати да издржи

пробу. Како се те пробе држе није ми познато, а један мој (ожењен) пријатељ предлаже да се овако опроба ваљаност ђуприје: ваља (вели) пустити неке пуннице да стану на ђуприју, па ако ђуприја тај терет одржи, онда добро; а ако не одржи — е, шта ћемо, божја воља! Но тако грубијански предлог пасује само за угарски сабор! Ми се (неожењени) с њиме ни мало не слажемо.

Него чудне су и опасне ствари те ђуприје (мал' не рек'х пуннице). Па и ова наша. Док је нова, мораће се човек бојати ићи преко ње на жељезници, јер није довољно опробана; а кад буде стара, онда ћемо се опет бојати, да није многом употребом гвожђе попустило и попуцало. С тога ћемо у Мајур увек радије ићи пешке него ли на жељезници.

Аб.

У Ш Т И П Ц И.

§ Уредника „Брке“ осудио београдски суд на робију, и послао га у — Угарску.

□ Иначе они осуђују своје уреднике на Пожаревачки-мир.

▲ Поп Цијук издаје „Енциклопедију свију наука“ и потписује на делу име дра Емилијана пл. Радића.

☞ Даклем је сабор угарски наредио, да на финансијском звању у Хрватској стоје грбови без икаква натписа. Боље и то, него натписи без икаквих финансија!

ПОДЛИСТАК.

Под прозором.

Хумореска Милана Савића.

(Наставак)

Истог дана пред вече седио је Станко у гостионици код Пере и мирно је вечерао. За другим столом седило је повеће друштво: цивилиста, официра, и живо се разговарало. Било је разговора о љубавним пригодама; један је причао своје догађаје, други опет своје, и често је весело смејање прекидало реч ког приповедача, и онда се обично и чаше у ваздуху састадоше, и најпријатнија музикална хармонија разлегала се по великој сали.

Станко је мирно и пажљиво слушао тај разговор, о често се мораде насмејати и сам, кад је пала по која реч да боље обележи положај дотичног приповедача у оној извесној љубавној прилици, а боме и често у оној извесној љубавној неприлици.

Особито је један у ономе друштву спомињао, како је ледену кору са срца своје обожаване девојке могао само тиме растопити, што јој је сваки дан, управо сваке ноћи, отпевао под прозорима њеним по коју љубавну песму. После сваке такве серенаде добијао је од „анђела“ свог врло пријатан поглед а кад су се састали и разговарали поверила му је, како ју је песма његова пријатно иза сна

будила; па још кад је уз песму његову свирала музика тихо и благо, а њој се онда чинило, као да јој се на душу спустила сва небесна хармонија, и чисто је веровала старим бајкама о надземном миру и покоју

Станко је особито на те речи пазио, а уз то је свагда повукао подоста вина, и том је приликом увек са неким блаженим задовољством гледао оним правцем, где је седило оно девојче, ком се данас јавио, и које га је иза оних зелених жалузија тако умиљато отпоздравило.

Друштво се међу тим разговарало даље, невало и в селило, и око покоћи крене се и разиђе се.

Станко је био сад у гостионици сам; образи су му горели, очи су му играле са блажена изгледа, који га можда чека, цигарета му се гасила често, и кад је поноћ превалила, подигне се са стола, и мало несигурним корацима изађе из велике сале и упути се у варош. Улице су биле пуне, месец се сакрио иза неких облака; густо мрак лежао је на вароши, из ког су се беле, велике куће као бели велики бауци дизали, и — Станку се бар тако чинило, све се клањали и приближавали, да се опет разиђу и да у тренутку за тим опет отпочну несташну шалу своју. Станко је ишао лагано и све лакше, што је год ближе долазио оној кући са зеленим капцима. У један ма, му се чинило, да неко иде за њим; он се бојажљиво поче освртати, али на улици не беше никог, само се из далека чула песма, коју су прилично нескладно певали неки ноћ-

* * *

☛ „Видело“ још једнако доноси чланак у ком јавља, да му је „ђаво био кочијаш.“ Али нам не каже какав је тога кочијаша бич, да није какав капларски?

* * *

☛ У том Београду излазе све неке „чудновате књиге: „криминална библиотека“ Историја једног злочина, „Стицај злочина“ и т. д. Од куда им већ толико штофа за толике злочине?!

* * *

☛ Да ли ће чиновници министра Николе Христића уздисати на зиму: „О кто, кто, Никола ја служит!“

* * *

☛ Један добротвор даје неком дешператном дужнику у зајам новаца на облигацију, на којој стоји да је платежна онда, кад буде готова гвоздена ограда на новосадској саборној порти. (Тек неће само да му изрично каже да му поклања!)

* * *

☛ Један слуга у Сегедину видећи први пут владике где служе, рећи ће: Боже мој, тако велика господа на слуге!

* * *

☛ Кад је једна песма у стању била учинити, да се Хрвати и Срби у последње доба тако приближе и један другоме сада толико братских осећаја изливају, шта би тек било и куд би се отишло, кад би увек један другом певали!?

ници. Станко уздане дубоко, а — стајао је баш пред оним зеленим прозорима. Срце му је играло живо, била на слепог очима лупкала су непрестано, рука му је дрхтала... он обиђе прозор, да после неколико корачаја стане, да се замисли и да се опет врати. Почео је кашључати и онако кроз зубе удешавати песму једну, песму, у коју је хтео да улије све осећање своје. Док је тако удешавао глас, наилазила је на њега све то већа енергија, која га, у свежи са многим испијеним вином, наведе на послетку да одважно стане и да почне певати. Певао је песму „Спавај ми, чедо, буји пај . . .“ Глас његов који је из прва текао лагано и несигурно, добијао је временом све више маха, али на жалост, не у корист песми, нити у прилог намери његовој. Кад је отпевао прву строву, застаде мало, премисљајући е да ли би могао кроз капке чути који „мирисави уздисај.“ И збиља, Станку се бар тако чинило, чуо је иза прозора неки шушањ, који га наведе, да са своје стране приступи ближе и да почне капке на жалузијама да отвара, из прва лагано, за тим све јаче и јаче. Станку се шта више чинило, као да се у соби појавила нека светлост, и то му даде нове одважности и нове снаге: он поче капке баш силом да ломи, шапћући међу тим кроз њих, како му је љубав врела, тако врела, као никад до сад што није била.

Међу тим, у соби је било све мирно; али са улице зачу се у исти мах неки потмули, ритмички топот. Стан-

* * *

☉ Мађарска господа опет краду! Хајд' што су до сада крали из општинске и државне касе, то бар сиротињу није директно оштетило, ал' ево сад уредници „Фигентленшига“ затајаше преко 2000 фор., што се скупило на сироте и гладне Чангове!

* * *

☛ Гладни Чангови изјављују, да ти новци нису затајани, него да су се они тиме пренумерирани на „Фигетленшига“ у 200 егземплара.

* * *

+ Чангови купе међу собом новчане прилоге да се покрије дефицит у уреднишву „Фигетленшига“.

* * *

* „Свака Скила за времена а Харивда редом иде“ (Нова пословица.)

* * *

☉ Господин Чеда, који је до сада терао занат министра финансије, вели: „Занат је златан.“

* * *

△ Чујемо да ће први званични акт, што ће га министар Никола Христић премапотписати, бити наредба, да се сваки има претплатити на „Стармали“, који овим бројем улази у своју нову четврт.

* * *

Д На предлог доктора Павла Ивановића закључила је варошка општина у Баји, да се оснује

ко примети то, погледи на ону страну, од куд је топо долазио, и спази — ала се уплашио! — како се њему приближује ноћна стража.

Станко се убезекне, одступи од прозора и поче нагло бегати у противном правцу. Али топот се даде за њим-Станко убрза ноге, и можда би још и умакао био, да му несигурне ноге нису запеле за један малени шљунак (за који обично трезне ноге никад не запињу) и он паде колики је дуг.

Ноћна стража сустигне га брзо, и вођа њен нагне се на несретног Станка и поче га дрмати; али овај се чинио и невест, умртно се.

— Та ја тога господина познајем, рече један момак.

— Па ко је? запита вођа.

— Та господин Станко Глишић, та знам га ја, из једног смо места.

— Е добро, рече вођа, али не можемо га оставити овде.

— Ја ћу га већ пробудити, примети онај момак, ево, мало је убрађен.

И момак се саже и почне Станка да дрма, говорећи међу тим да се не боји ништа. На те речи отвори Станко очи, и кал снази пандура, заклопи их опет брзо; али пандур се није дао одбити и дотле га је дрмао, док се на послетку већ није и њему досадило, и он се лагано поче, дизати.

Фреблова школа за децу до 6 година, како би се (тако гласи предлог Ивановића) „што боље учили деца мађарском језику и да би јој овај што већма омилио.“ — Боже мој, код толико Мађара бајски морао се наћи баш Србин Ивановић, бивши посланик карловачкога сабора, да тако штогод предложи!! Песници српски, певајте о српској будућности!

Аб.

Бука. Даклем је ипак Ристић дошао на министарску столицу.

Шука. Није Ристић него Христић!

Бука. Е па Срби нерадо изговарају „Х.“

Шука. Мени се чини да они нерадо изговарају и цело име „Христић.“

Бука. Ко је најслободнији у Београду?

Шука. Онај жандар, што ја пратио уредника „Брке“ у Пожаревачко ариште, па га пустио да пређе у Аустрију.

Бука. Знаш шта је ново, Шуко?

Шука. (Вади памук из ува). Вичи већма, нешто су ми заглухнуле уши па не чујем добро.

— А од куд ви овако, господине? запита га земљак

— А зар ја знам, одговори Станко.

— Јесте л' ви господин Станко Глишић? запита га вођа.

— Јесам.

— Изволите онда записати у ову књижицу име ваше настави вођа.

— А за што?

— То мора бити, иначе мораћете са мном у варошку кућу.

Станко уздана и напише своје име у књижицу, коју је вођа држао у руци.

— А сад идите мирно кући, рече овај. То јест прво нам реците где седите.

— Ту одмах на десно, одговори Станко.

— Идите лепо, а ми ћемо из далека за вама.

Са обореном главом упути се Станко у свој стан; кад је био већ близу куће. окрене се и спази, да стража за иста иде за њим. То га снужди са свим, он лагано отвори капију и уђе у кућу. Ту је било све мирно. Кад је капију опет забравио, чуо је како се топот страже све већма удаљава. Тренутак један премишљао је шта да ради; али неки жестоки бол на левоме лакту и на челу опомене га живо на догађај, који се мало пре десно с њиме. Ухвати се руком за чело, уздана и пође лагано на басамке

Са врло разноврсним осећајима и мислима почео је да се свлачи; једна мисао гонила је другу, и једва се баца на кревет, да у њему тек не нађе правога мира.

(Наста виће се).

Бука. У Београду хоће старим министрима да дају бакљаду.

Шука. Старе ministre — да макљаду?

Бука. Тебе су канда издале већ уши?

Шука. А ко ће да их ћуши?

Бука. Иди збогом! (Виче већма): Уши, уши!

Шука. Та биле уши или бубе, свакојако су несносни!

Аб.

Одзив полаже испит.

Који је б а н увек веран начелу?

Тур б а н.

Које дете најрадије гледају девојке?

К а д е т е.

Која је н а д а најпоганија?

К а н о н а д а.

Који наш с и р највише одлази у Америку?

К а с и р.

Који п а с може највећма да уједе?

Ц у п а с.

Којом се л и к о м може да опаше цео народ?

Р е п у б л и к о м.

Који л е к не помаже ништа?

Л е л е к.

Г и г а н с к и.

Банкет у Београду.

Кад су недавно давали у почаст покојним министрима Пиро-Чедо-Гариним банкет у Београду, кажу да је врло свечано испано. Абердар је декламовао своју песму (види Даницу за 1861. бр. 8): Пазите, вуци!“ Песма је бурно примљена, од особитога је утиска била последња строфа, која гласи:

„Пазите вуци! — Облака гњечит’

У огањ то је трчати наг —

Гром када грмне — ма пао и сам —

Остави т’ од вас ал неће траг!“

Пљескању не би краја. (Па то се они и сад још пљескају! Ур.)

Још једна песма Абердарова.

У „Даница“ од г. 1861 бр. 28. пева Абердар:

„Да заблишаш — међ концима

Туђих, туђих тих сплеткаша. . .

Па ко туна не полети,

Да загрли братска лица,

Век ће веку шалутати

Издајица — Издајица!“

Тако Абердар пре 22 године. Сад би добро било да се разјасни ко су то ти „туђи сплеткаши“ и да ли век веку већ шалуће (или можда већ и виче): Издајица! Издајица!

И ако виче, коме виче?

Ђира. Би ли ти мени знао казати, зашто се наш министар финансије зове С а п а р и ?

Спира. Иди збогом, — а какав би ми то министар финансије био, који би већ са својим именом признао да је б е з п а р и !

Ђира. Тако је. Али мени се ипак чини да се име С а п а р и може у неку свезу довести и с а з а п а р о м, у којој се министар финансије, већ по положају свом више пута мора наћи.

Ђира. У Србији је болесно стање. Неко је болестан.

Спира. Али ко ?

Ђира. Чекај мало! Не улази ми у реч. — У Србији је болесно стање. Бизмарк је добар доктор. Ономад су из Немачке у Београд дошли неки прашкови.

Спира. Једанест цанти барута.

Ђира. Тако је. Сад ћемо видети хоћели те прашкове н а р о д узети за своју потребу или ће га узети в л а д а. И по томе ћемо видети ко је болестан.

Спира. Ниси рђаво рекао.

Ђира. Зашто „Турски Марод“ Анђелића непрестано и у сваком броју к а д и ?

Спира. Ваљда за то, де забашури ону воњу Анђелићевог православија, од које би и најтуцљи носеви морали побећи. А друго, за то је турски кадија, да га к а д и.

П у с л и ц е.

Никола Христић хвали се, да је он дошао „да умири духове.“ (Ми би волели знати, ко би морао доћи, кад би се хтело да се мало раздраже духови).

Новине и то говоре да је Анђелић приликом велике тафле у Сегедину са царем говорио мађарски. (До сада се држало, да Анђелић зна само м а џ а р с к и р а д и т и; сад први пут чујемо да зна м а џ а р с к и и г о в о р и т и.)

Даклем умрло оно дете у Крмпоти, што се родило са два лице. Заиста штета! Како би то красан дипломата могао бити!

Људима обично смета кад раде, ако им ко стоји за леђи. Никола Христић је сретан, што бар такве сметње неће имати, — јер иза његових леђа не има никога.

Кнез бугарски може најбоље посведочити како је гадна медицина то ванредно стање. Од тога се њему тако смучило да је морао повратити устав.

Неки мужеви у околини карловачкој почињу увиђати, да је наш јединац Радић заиста у неком смислу ж е н и а л а н човек. Куд ће то изаћи, то још не зна ни сам Радић, т. ј. ако дотични мужеви Радићевој жениалности скоро не покажу врата.

У Србији влада мртва тишина. Према томе се „Мурија“ може осећати са свим у своме елементу. Можда је народ мало и прилего да спава (али ђаво не спава).

Хрватско-мађарски одношаји.

Беле табле без писмена,
Чисте као длан,
Но могу нас још уљуљат
У повољан сан.
Та чистина, верујте ми
Јоште није дан.
Све је ово ћорав посо
Врло кидљив лан, —
Догод једном не видимо
Ко ће бити бан.

Загрепчан.

Кратак извадак из главне рачунске књиге господара Морица Ш . . . . . у М.

текући број	Име и Презиме	Место Пребивања	Примио на зоб Метарска цента	Има	кама-	Свега
				да	те	скупа
				плати	те	скупа
				Износ у новцу		
				фр. н.	фр. н.	фр. н.
1	Ђока Стефановић	Купиново	10 а			
			1 фр. 50 — 15 фр.	60	40	100
2	Пера Тодоровић	Белегиш	10 а			
			1 фр. 50 — 15 фр.	60	40	100
3	Стева Симоновић	Бољевци	10 а			
			1 фр. 50 — 15 фр.	60	40	100
4	Мита Кузмановић	Батајница	10 а			
			1 фр. 50 — 15 фр.	60	40	100

И тако даље. . . . .

(За тачан препис и превод јамчи на крају потписани).

Разјашнење :

Наступило гладно пролеће, април месец а ови и још други граничари долазе чивутину и моле за мало новаца јер им је нужда. Мориц ће радо дати новаца

ал то само на зоб, јер зна, да ће добар ребах прати; он је у кшефту врло вешт, не да много новаца већ само по неколико форината. Граничари пристају, сваки од њих прима новац на десет центи зоби и то као што се из наведеног рачуна у првој рубрици видети може, центу по 1 фор. 50 повчића. Истина људи се вајкају, да је то сасвим мало али чива другачије не да те тако пристају и на то, и потпишу се на некаква писмена, за која ни сами не знају шта је!

Месећ Јул наступио, зоб се пожњела и на пијаци се плаћа по четир а и пет форината цента а у црној чивиној књизи прибележени овако умствују: А што би ми носили нашу зоб чивутину, ми ћемо зоб на пијаци продати а њему ћемо његови 15 фор. и камате која на то спада дати — па мир; тако и учине. Но кад су код господара Морица дошли да се намире ал овај овако запреда: Ја сам имао велику штету за то што ми зоб не донесосте, ја сам се обвезао горњим трговцима зоб лиферовати, ви ми нисте зоб донели с' тога не могах својој обвези одговорити те имадох грдне штете; зато или зоб или новац дајте! Кад немате зоби онда имате у новцу да ми платите и то 60 фор. у име зоби јер по то би зоб горе продао и 40 фор. као камате — ето тако моја књига каже а и писмена која сте потписали, нећете л' пак тако онда вас предајем адвокату и онда ћете још више платити. — Овамо онамо угодише се да ми плате место стотине сваки по осамдесет форината — Мориц је добар човек па и попушта — али да им даде њихова писмена као знак да су се намирили!!!

И тако на тај начин Мориц од год до год све већи капитал гомила а нашем Ђоки, Пери, Стеви, Мити и тако даље како која година све подеранији ко-
Сремац
очевидац.

Нов шпански министар-председник Посада Херера

У шпанскоме министарству до сада
Није био Посада;
Е, сад само од сада
Да не буде Посада
Шпањолцима досада.

— К.

Господину „Золи“

иначе Кости Трумића

у Митровици.

Иш не праша!

Аб.*)

*) За сада смо још примили овај ваш опширни одговор уреднику „Фрушке горе“, али овим изјављујемо да нам је жао толикога простора, што га заузесте разговором о томе господину и молимо да нам платите за то $\frac{1}{4}$ луле дувана, више не можемо захтевати, пошто о њему разговор не вреди ни по луле дувана.
Уреди.

Вешалски хумор.

Циганин који је грдне злочине починио буде ухваћен и осуђен на смрт — на вешала. кад се пресуда вршила и Циганина у вис повукли, одкиде се уже које је већ старо и шанадно било и он паде на земљу.

Онда Циганин у огорчењу свом поче да чита сељацима лекцију.

„Имате“ вели „цркву са златним торњем; имате варошку кућу као неку палату; имате 50 ланаца јаража; а немате ви једно честито уже за поштена човека. Срам да вас буде!“

Овчарски одговор.

Ишли ђаци из школе па на путу сретну овчара који је терао овце кући са паше. Пред овцама био је, као обично, и магарац.

Ђаци беху несташњи, а један међу њима најнесташнији, па поче да задиркује овчара. Но овај му није остајао дужан. Напослетку запита ђак овчара: Ала вере ти, колико има година тај твој магарац?

— То ти баш немогу за сигурно казати — одговори овчар — али чини ми се да би ти могао бити отац.

Напис на гробу

Н. Н. није био песник никада свога века, само кад му је жена умрла написао је ове стихове и дао их да се урежу на њен од камена крст.

Овде лежи моја Ева

Од грчева.

Полагано, добри људи,
Да се не пробуди!

Чудновата времена.

„Баш су то чудновата и тешка времена!“ ту жа ше се ономад један протерани дијурниста. „Није друкчије, него баш човек мора красти, ако хоће поле поштено да живи.“

Није он којемо.

Неки дан опази један сиромашак на пијаци крајцару на земљи. Ту је близу стајао неки фићфирић, а сиромашак му рече:

— Нисте ли ви, господине, изгубили ову крајцару?

Фићфирић се намргоди па се обрецну. „А за што ти мене држиш?! — Ја ако ћу што да изгубим, изгубићу бар један сексер, а не тричаву крајцару. Зар сам ја којемо!?”

Ошвањен фијакер.

На Новосадској пијаци опази неко фијакер, па ће да га запита:

www.unilib.rs — Је ли, пријане, пошто би ме одвезао до Каменице,

— Платићете ми два форинта, господине. Одговори фијакер пун радости што је стекао муштерију.

— Добро добро. Само сам хтео да знам колико ћу уштедети ако пешке та'о одем.

Позив на претплату.

Даје се на знање у збиљи и шали:

На четврту четврт позива Стармали.

Што год буде им'о претплатника више,

Све то слободијим духом ће да дише.

Амо дакле брзо пријатељи мира

Топови су наши само од папира.

Ал су брза трка те многима знаду,

Опрљити брка, запалити браду.

Последице ове, то ће бити дика, —

Ал не само наша већ и претплатника.

Тако гласи позив у стихови, а то ће рећи у прози:

Отвара се претплата на ново тромесечје „Стармалога“.

Изволите нас почаствовати што обилнијим одзивом, да можемо што боље одговорити задатку своје.

Цена Стармалом на годину 4 фор. на годишине 2 фор. на 3 месеца 1 фор. За Србију и друге крајеве 10. — 5, — 2¹/₂ динара.

Издаваштво „Стармалог“

Одговори уредништва.

М. Богићу. Песма „у славу преноса Бранкових костију“ кад није изишла за време свечаности или на скоро после ње, — сад је већ касно.

У Башахид. Сећамо се да смо примили од вас једну хумореску, али се сад не сећамо садржине њене нити узрока, ради кога је немогосмо уврстити. Можда ће други рад ваш бити подеснији за „Стармали“ Понуду вашу за суделовање на „Невену“ уредник „Невена“ радо прима. Осмејак. Врло је жалосан.

Нове књиге.

Послате уредништву на приказ.

Годишњак, велики српски народни илустровани календар за годину 1884. која је преступна, има 366 дана. Властник и уредник Александар Сандић. Издање српске књижевне браће М. Поповића у Новом Саду. Српска штампариија дра Светозара Милетића 1883.

Ђаков Врх. Забавник. Уређује Лаза Нанчић. Свеска друга. У Вршцу. Издаје штампариија Ветла и Веронића.

Драшков Рабош List за свакога. Издаје двапут месечно у Спљету. Годишња цена 2 фор. Издавалац и уредник Јово Метличић. Штампариија И. К. Сореготи-а.

Славном браниоцу народа свог у ру. Светозару Милетићу. Од Малог Радоице. У Н. Саду 1883. Штамп. Арсе Пајевића

Живот и Дела Великог Ђорђа Петровића, Карађорђа. Од Констан. Н. Ненадовића, кр. Српск. артиљ. Капетана. У Бечу 1833. књига I. са 14 литогр. слика. Цена 2 фор. 25 н.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА У НОВОМЕ САДУ

ПРОДАЈЕ СА СВОГА СТОВАРИШТА:

Књиге за школу:

Буквар са сликама за срп. осн. школе од Дра Ђ. Натошевића гл. школ. референта, ново издање	16 н.
Упутство уз буквар за основне школе	10 „
Црквено-словенски буквар са читанком од Дра Ђ. Натошевића гл. школ. реф. ново издање,	16 „
Читанка за други разред српске основне школе од Дра Ђ. Натошевића гл. школ. реф.	24 „
Читанка за трећи разред српске основне школе од Дра Ђ. Натошевића гл. шк. реф.	28 „
Приповетке из Историје свега света, по Херцогу превео Вл. Красић. Стари век.	80 „
Рачунски примери за учен. 3 њег раз. ос. шк.	8 н.
„ „ „ „ 4-ог „ „ „	8 „
„ „ „ „ 5-ог „ „ „	10 „
„ „ „ „ 6-ог „ „ „	8 „
Зоологија за учитељ. и више девојачке школе израдио Владан Арсенијевић, проф., цена	80 „
Велика катавасија	1— „
Мала катавасија	20 „
Ђимнастичке игре са сликама Део I.	1— „
Одабране народне песме за учење на изуст	10 „
Дисциплинарна правила за учит. срп. осн. шк.	10 „
Наставни план за срп. нар. учитеље	20 „
Нове метарске мере	10 „

Почетнице природних наука:

- Општи увод у природне науке, написао Т. Х. Хексли, превод Дра Лазе Пачуа, у тврдим кор. 50 н.
- Хемија од Б. К. Роское, проф. хемије у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића, шк. реф. Са 36 слика тврдо укоричена . . . . . 50 „
- Физика од Балфура Стеварта, професора физике у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића шк. референта. Са 48 сл. тврдо укоричена 50 „
- Физикална географија од А. Гејкије професора геологије у Единбургу. Српски превод од др. Лазе Пачуа, са 20 слика тврдо укоричена . . . . . 50 „
- Геологија од А. Гејкије, професора геологије у Единбургу. Превод од др. Л. Пачуа, са 47 сл. ук. 50 „
- Зоологија од О. Смита; проф. зоологије у Страсбургу. Српски превод од Владана Арсенијевића, 50 „
- Астрономија од Н. Локиера, члана краљ. друштва у Лондону. Српски превод од др. Ђ. Натошевића гл. школ. референта. Са 47 сл. укорич. 50 „
- Ботаника од Х. А. де Бари проф. ботанике у Страсбургу. Српски превод од Вл. Арсенијевића, 50 „
- Физиологија од М. Форстера. превод др. Лазе Пачуа, са сликама тврдо укоричена . . . . . 50 „
- Минералогиија од К. Петерса. Са 46 сл. Превод И. Душманића, професора тврдо укоричена . . . . . 50 „
- Помоћ у нужди и опасности док лекар не дође од И. В. Поповића . . . . . 30 „
- Како се чува и негује здравље женскиња и мале деце Од др. Љ. Радивојевића . . . . . 20 „

Ко поручи на више ових књига за готов новац или уз поштарско поузеће (per Nachname), добија 15—20, а код неких од ових књига 40% рабат.

Штампариија А. Пајевића
у Новом Саду.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ИЗАШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

„ОРАО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР ЗА ГОДИНУ 1884.

уз сарадњу српских књижевника уређује Стеван В. Поповић.

ГОДИНА ДЕСЕТА.

Овај највећи, најбољи, најлепши а по томе и најјефтинији српски календар, који је за ово девет година распротрт у више од 120,000 комада по свима крајевима где год има Срба, штампан је и ове године новим словима, на лепој, углађеној артији брзотиском што штампа нарочито слике. —

Календарски део „Орла“ уредио је највештији зналац овога посла у нас проф. Александар Сандић. Овај део доноси: знамените године српске и опште, годишња времена, помрачења сунца и месеца, црквено рачунање времена, пасхалију, небесне знакове, сунце и планете, брижљиво описану планету владарку. У сваком поједином лепим знацима урешеном месецу стари и нови календарион, мене месеца, гатање о времену, предзнаке о години, радње месечне на дому и у пољу, народне и земаљске светковине, разне белешке, статистику земаља и владара, уз то **чисто изрубрициране листове за бележење.**

„Орао“ доноси и у овоме своме десетом лету за год. 1884 богат и одабран садржај урешен уметнички израђеним сликама.

ЗАБАВНО-ПОУЧНИ САДРЖАЈ

„Орла“ за годину 1884 грана се на ове одељке:

- I. НАРОДНЕ ЗАДУЖБИНЕ: Животописи и завештаји: а) Професор Љубомир Вујновић од Томе Крстова Поповића. б) Ђена Брановачки и Ида Брановачки рођ. Вујић од М. Д—ћа. в) Јован Остојић и Терезија Остојић рођ. Зозукова од С. В. Поповића. 2. ПРИПОВЕТКЕ ИЗ СРПСКОГА ЖИВОТА: Како право — тако здраво! од С. В. Поповића. 3. ИСТОРИЈА НАШИХ ДАНА: Злочинство у Тиса-еслару 4. СРПСКИ КЊИЖЕВНИЦИ: а) Доситије Обрадовић, б) Сима Милутиновић, в) Вук Караџић, г) Ђура Даничић, од С. В. Поповића. 5. НАРОДНО ЗДРАВЉЕ. Алкохолизам, пети чланак од Дра Ђорђа Натошевића; б) Главнија правила за очување здравља, од Дра Ђорђа Натошевића; в) О лечењу грожђем, од Дра Ђорђа Натошевића. 6. НАРОДНА ПРИВРЕДА: а) Писмо из пчеларства уреднику „Орла“, од професора Јована Живановића; б) Два Фрушкогорца о винограду од Стеве Симомовића; в) Како се оставља грожђе, од ** 7. ПРАВНЕ ПОУКЕ: О дужностима краљ. општег бележника, од Дра С. Павловића. 8. НАРОДНА НАСТАВА: Васпитавајмо децу за рад, од уредника Орла. 9. РАЗНЕ КОРИСНЕ БЕЛЕШКЕ. 10. УЗ НАШЕ СЛИКЕ. Уз овај садржај иду Вашари и Огласи.

ИЛУСТРАЦИЈЕ

за „Орла“ израђене су у првим уметничким заводима.

„Орао“ за 1884. доноси ове слике:

- I. Насловну слику: 1. Др. Ђуро Даничић. II. Ликове: 2. Професор Љубомир Вујновић, 3. Ђена и Ида Брановачки, 4. Јован и Терезија Остојић Зозукова, 5. Доситије Обрадовић, 6. Сима Милутиновић, 7. Вук Караџић, 8. Ђока Влајковић, 9. Иван С. Тургеев. III. Историјске слике наших дана: 10. Кремљ у Москви, 11. Крунисање цара Александра III. 12. Руско крунидено знамење. 13. Свечани поход крунисаног цара рускога Александра III. 14. Цилитовка, козачка игра о крунисању рускога цара. 15. Вис Стражилово у Карловцима, где је гроб Бранка Радичевића. IV. Слике из Србије. 16. Погреб дра Ђуре Даничића у Београду, по нацрту проф. Вл. Тителбаха. V. Слике из Црне Горе: 17. Крајња улица на Цетињу. 18. Главна улица на Цетињу. VI. Народне слике: Из далмације: 19. Сењски гајдаши, из пољске: 20. Свадба у Флисака. VII. Народни споменици: 21. Кућа у Броду у којој се родио Бранко Радичевић. VIII. Слике из Угарске: 22. На белом хлебу, по слици Михаила Мункачија. 23. Слике из Тиса-Есларске парнице.

„Орао“ за год. 1884 стоји само 50 новч. или 1 динар.

Наруџбине из Србије прима књижарница Велимира Валожича у Београду која рабатује по 20—25%. Из свију осталих крајева упућују се наруџбине на потписану штампарију. Растиуривачима и купцима за готово дајемо највећи уобичајени рабат.

На „Орлови“ крили узлетио је „ЦАРИЊ“ мали календар са сликама за год. 1884. Цена му је 20 новч. или 2 гроша. Рабат и наруџбина као у „Орла.“

У Новом Саду 17-ог Септембра 1883.

Штампарија А. Пајевића у Н. Саду.
издавалац „Орла“ и „Цариња“.